

Nissaga cassanenca

Es digitalitzen els 226 pergamins, el més antic datat del segle XII, del fons patrimonial de can Frigola de Cassà de la Selva

Transcrits per l'investigador local Joaquim Mundet, posen en relleu la importància de la història menuda

Documents que 'a priori' fan referència a transaccions comercials, expliquen també l'evolució del territori

El pergami. J. SABATER.

GEMMA BUSQUETS ROS - CASSÀ DE LA SELVA

El 1348, l'any que va començar a estendre's la pesta negra, en Guillem Frigola es va casar amb la Maria Sorina, de Llagostera, la qual va aportar de dot 1.150 sous, dos llits, robes i tots els paraments nupcials, també una feixa de terra, del domini d'Aiguaviva, i una altra, domini directe de Pere de Montcada, senyor del castell de Cassà. En Guillem Frigola va sobreviure l'epidèmia però el seu oncle en Pere Frigola és molt possible que en fos víctima. Casat al mas Seguer de Llebrés, Pere Frigola va deixar una filla, Margarida, menor d'edat, i el seu oncle, Guillem Frigola d'Esclèt, en va ser el tutor i administrador dels béns del mas Seguer. El 1359, la Margarida, ja casada, va reconèixer que l'oncle li havia retornat tots els béns que, en nom seu, li havia administrat. L'investigador cassanenc Joaquim Mundet Creus ha transcrit els 226 pergamins del fons patrimonial de la finca de can Frigola, anomenada antigament Palau Salvà i

Torre Salvana, al carrer d'Avall, i ha pogut resseguir part de la història d'aquesta nissaga cassanenca fins al segle XIV. Són sobretot documents personals, testaments, capbreus, capítols matrimonials, que no només deixen per escrit, amb la corresponent i florida signatura notarial, qüestions relatives a deutes o cobraments, lligítimes i hereus, sinó que també aporten una altra informació local important: parlen del territori.

Joaquim Mundet, que és col·laborador habitual de l'arxiu municipal de Cassà de la Selva i que ha realitzat altres transcripcions i inventaris de material d'arxiu, s'ha trobat amb alguns dels pergamins molt deteriorats a causa de la mala conservació que presenten taques d'humitat i de rovell que sovint esborren el text. Amb tot, n'hi ha un bon nombre que ha pogut llegir força bé i transcriure'n el contingut. Molts d'aquests documents, la majoria són en llatí tot i que hi apareixen mots en català, han estat més de 900 anys enrotllats. El pergami més antic és del segle XII. Es tracta del testament que el 26 de setembre del 1146 va fer Guerau Feliu, que Mundet situa a l'actual veïnat d'Esclet. Guerau Feliu va nomenar marmessors Berenguer Guard, Berenguer Esteve i el seu germà Pere Feliu. Coneixedor de la toponímia cassanenca, explica que a Esclet encara existeix el mas Gruart, mentre que el mas Esteve va quedar rònc i les seves terres es van establir al mas Oller del mateix veïnat: "D'aquesta informació es pot deduir que en el segle XII ja existien al veïnat els dos masos indicats." Així, documents que *a priori* fan referència a transaccions comercials, un testament o un dot, donen també detalls del territori i de com ha canviat. En el cas del mas Feliu, està situat a la banda sud de la riera Gotarra, dins el terme de Caldes, en l'antic territori anomenat de Vilardell i amb les seves terres afrontant, per tramuntana, amb les del mas Oller, en part separades per la riera Gotarra. No tots els pergamins examinats per Joaquim Mundet fan referència al mas Frigola. N'hi ha 39 que es refereixen a masos de Santa Pellaia, principalment al mas Vila i al mas Vilar de la Costa, els quals en el futur van formar part i van quedar incorporats dins l'heretat del mas Frigola d'Esclet. També els ha classificat per tipologies. Hi destaquen catorze documents de venda de terres, quinze de compres de terres, vuit testaments i trenta-tres lligítimes.

Seguint la nissaga dels Frigola, el maig de 1385 es registra un nou membre de la família: el fill de Guillem i Maria, Pere Frigola Sorina, es va casar amb Caterina Fonalleras, del mas Fonalleras del Castell de Llagostera. L'aportació dotal va ser de 2.200 sous, un llit, roba i un vestit de núvia. Pere Frigola, amb el consentiment del pare, va assegurar l'aportació dotal de la seva dona amb la meitat de les terres del mas Frigola. Un any abans, el 1384, l'abat del monestir de Sant Feliu de Guíxols va decidir cedir a Guillem Frigola, fent-ne l'establiment, el mas Vilabella d'Esclet, pel preu de 5.250 sous barcelonesos de tern d'entrada. En l'escriptura d'establiment, del 8 de maig, s'indica que Guillem Frigola anualment ha de pagar 5 sous de cens. Explica Mundet que aquesta cessió fa pensar que el monestir de Sant Feliu de Guíxols tenia problemes econòmics importants després de la pesta negra, ja que molts dels masos dels quals anualment obtenia rendes substancials, tant en espècies com en treballs, van quedar ròncs. Per Mundet, aquest document "és un bon indicador que el mas Frigola era un mas solvent que disposava d'un sanejat potencial econòmic". Ara s'està finalitzant una base de dades des de la

qual es podran visualitzar tant les imatges dels pergamins, com les transcripcions que ha fet Mundet.

Publicat a: El Punt, 9 de gener de 2022

Font del document: <http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2082364-nissaga-cassanenca.html>